

Sygn. akt I CSK 470/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 kwietnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Iwona Koper (przewodniczący)

SSN Marian Kocon (sprawozdawca)

SSN Grzegorz Misiurek

Protokolant Beata Rogalska

w sprawie z powództwa B. K.

przeciwko E. K.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 26 kwietnia 2017 r.,

skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 3 listopada 2015 r., sygn. akt I ACa (...),

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania i orzeczenia o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 3 listopada 2015 r. zmienił wyrok Sądu Okręgowego w W. w ten sposób, że uchylił w całości nakaz zapłaty wydany na podstawie wekslu własnego, nakazujący pozwanej E. K., żeby zapłaciła powódce B. K. kwotę 140544 zł, i oddalił powództwo. U podłoża tego

rozstrzygnięcia legło stanowisko, że powództwo wekslowe nie podlegało uwzględnieniu, gdyż zamieszczony w nagłówku przedłożonego weksla dopisek „do umowy z dnia 19.12.2010” narusza bezwarunkowe przyrzeczenie zapłaty skutkując jego nieważnością (art. 1 i art. 101 prawa wekslowego). Wobec dochodzenia zapłaty li tylko z weksla odpada potrzeba rozważania zarzutów apelacji, zmierzających do wykazania, że uzasadnione były inne przyczyny oddalenia powództwa.

Skarga kasacyjna powódki od wyroku Sądu Apelacyjnego - oparta na podstawie pierwszej z art. 398³ k.p.c. - zawiera zarzut naruszenia art. 101 pkt 2 w zw. z art. 102 prawa wekslowego, art. 89 k.c., i zmierza do uchylenia tego wyroku oraz przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Weksem własnym, o jaki chodzi w sprawie, jest tylko taki dokument, który zawiera bezwarunkowe przyrzeczenie wystawcy zapłacenia oznaczonej sumy pieniężnej (art. 101 i 102 prawa wekslowego). Bezwarunkowość weksla wyraża się niemożnością obwarowania obowiązku zapłaty jakimikolwiek zdarzeniami przyszłymi i niepewnymi (art. 89 k.c.). W związku z zamieszczeniem w tytule wekslu dopisku „do umowy z dnia 19.12.2010” zasadnicze znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy ma więc wyjaśnienie jego znaczenia; czy nadało ono przyrzeczeniu wystawcy charakter warunkowy, tj. uzależniło skuteczność tego przyrzeczenia od nastąpienia określonego zdarzenia niepewnego, czy też nie. W pierwszym przypadku dokument, na który powołuje się powódka, nie mógłby być uznany za weksel własny, w drugim natomiast byłoby to możliwe i można by dochodzić na jego podstawie wymienionej w nim sumy, gdyby nie stały temu na przeszkodzie inne zarzuty pozwanych, dopuszczalne na podstawie art. 10, 17 i 32 prawa wekslowego (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 4 grudnia 1998 r., III CKN 60/98, OSNC 1999, nr 7-8, poz. 126, z dnia 17 czerwca 1999 r., I CKN 51/98, OSNC 2000, nr 2, poz. 27, z dnia 18 listopada 1999 r., I CKN 215/98, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 128 i z dnia 20 września 2001 r., II CKN 271/99, OSNC 2002, nr 6, poz. 76). Przeto zachodzi przede wszystkim potrzeba wykładni tekstu przedłożonego dokumentu pod kątem spełnienia wymagania przewidzianego

art. 101 pkt 2 prawa wekslowego, tj. przyrzeczenia bezwarunkowego zapłacenia oznaczonej sumy pieniężnej.

Weksel ulega wykładni, tak, jak inne dokumenty, z tą jednak różnicą, że - z uwagi na jego abstrakcyjny i obrotowy charakter - dla rzetelnego nabywcy weksłu miarodajna jest wyłącznie treść samego weksłu, a nie rzeczywista wola stron, wobec czego weksel może być interpretowany tylko według jego treści. Przy czym decyduje logiczne pojmowanie całości tekstu weksłu. Natomiast w tych granicach, w których dopuszczalne są zarzuty osobiste w myśl art. 17 prawa wekslowego, należy przy tłumaczeniu weksła stosować zasadę art. 65 § 1 k.c., podług którego oświadczenie woli należy tak tłumaczyć, jak tego wymagają ze względu na okoliczności, w których złożone zostało, zasady współżycia społecznego oraz ustalone zwyczaje. Jeżeli chodzi o użyte w wekslu wyrażenia, należy stosować takie zwyczaje, które mogły być znane wszystkim posiadaczom weksła (zob. też uchwałę składu siedmiu sędziów SN z dnia 29 czerwca 1995 r. III CZP 66/95 OSNC 1995/12 poz. 168).

Wychodząc z tych reguł wykładni, oceniając treść weksłu, dopisku „do umowy z dnia 19.12.2010” niepodobna uznać za warunek dodany do przyrzeczenia wystawcy zapłacenia oznaczonej sumy pieniężnej, czyli za klauzulę sprzeczną z art. 101 pkt 2 prawa wekslowego. Wzmianka ta nawiązuje do stosunku, który był przyczyną wręczenia weksłu powódce (stosunku podstawowego). Jak wiadomo, wręczenie nastąpiło w związku zawarciem umowy długoterminowego najmu pojazdu w celu zabezpieczenia należności powódki wynikających z jego oddania pozwanej do używania.

Uszło uwagi Sądu Apelacyjnego, że wzmianki na wekslu, wykraczające poza treść istotnych jego cech można podzielić na wzmianki dopuszczalne i niedopuszczalne; drugą kategorię wzmianek można znów podzielić na takie, które nie wpływają na ważność weksłu oraz na takie, które pociągają za sobą jego nieważność bądź w oświadczeniu wekslowym dotkniętym dodatkiem bądź w całości. Wzmianka o umowie z „dnia 19.12.2010” należy do dodatków, wymienionych na pierwszym miejscu. Dla braku bowiem szczególnego zakazu w prawie wekslowym wyjść należy z założenia, że ustawa nie zabrania

umieszczenia na wekslu poza esencjonalnymi jego cechami dalszych oświadczeń, które z istotą wekslu nie pozostają w sprzeczności.

Godzi się zauważyć, że zastrzeżenia odwołujące się do stosunku podstawowego, ze względu na który weksel został wręczony, są zazwyczaj uznawane jedynie za tzw. klauzule waluty. Klauzule te, często przybierające postać szablonowych, zwyczajowo stosowanych zwrotów: "wartość w towarze", "wartość w gotówce", "walutę otrzymałem", "walutę otrzymam", "waluta w oczekiwaniu", "wartość w rachunku", informują tylko o tym, co wystawca otrzymał lub ma otrzymać od wekslobiorcy za wydany mu weksel. Ich sformułowanie, jak i zwyczaj odwoływania się w tekście dokumentu weksla do stosunku podstawowego jedynie w celu udzielenia wspomnianej informacji, sprzeciwiają się dostrzeganiu w tych klauzulach warunku zakazanego przez art. 101 pkt 2 prawa wekslowego. Klauzule te są pozbawione doniosłości z punktu widzenia przepisów prawa wekslowego. Mogą mieć natomiast znaczenie w świetle przepisów powszechnego prawa cywilnego lub przepisów postępowania cywilnego.

Nie inaczej należy ocenić wzmiankę „do umowy z dnia 19.12.2010”. Nosi ona wszelkie znamiona klauzuli waluty. Jej sformułowanie sprawia, że przez typowego, działającego racjonalnie uczestnika obrotu wekslowego może ona być odbierana wyłącznie jako nie naruszająca zakazu art. 101 pkt 2 prawa wekslowego informacja o tym, że wystawca wręczył powódce weksel ze względu na zawartą umowę z dnia 19.12.2010.

Przeto zasadnie zarzuciła skarżąca, że wzmianka „do umowy...” w tytule wekslu jest wekslowo obojętna, gdyż nie wywołuje skutków dla przyrzeczenia zapłaty prawidłowo sformułowanego w dokumencie, a tym samym nie może przesądzać o jego nieważności. Na ważność wekslu, jak wskazano, nie wpływają adnotacje o charakterze informacyjnym, czyli takie, które nie podważają obowiązku zapłaty, a tylko wyjaśniają, jakie jest gospodarcze tło wystawienia weksla.

Z tych przyczyn orzeczono, jak w wyroku.

r.g.